

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30170>

Özet

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i), 2017 y?l?nda K?l?cer, Çoklar ve Özeke taraf?ndan geli?tirilm? olan bir psikolojik ölçek olup, bireylerin siber ortamdaki davran??lar?n? yönlendiren temel insani de?erleri ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek, dijitalle?en dünyada bireylerin etik ve ahlaki yarg?lar?n?, özellikle internet ve teknoloji kullan?m?na yönelik tutumlar?n? belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, hem yap?s?n?n hem de ölçüm özelliklerinin geçerlik ve güvenirlik analizleri ile titizlikle incelenmesini içermiştir.

Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in siber uzaydaki insani etkile?imleri ve de?er yarg?lar?n? kapsayan çok boyutlu bir yapıyı temsil etti?ini göstermektedir. Bu araç, özellikle e?itim, psikoloji ve bilgi teknolojileri alanlar?nda, **dijital vatanda?lık** ve **siber etik** konular?nda ara?t?rmalar yapmak için önemli bir araç sağlamaktadır. Ölçe?in temel katkıları, geleneksel de?er teorilerini siber bağlama ta??yarak yeni bir ölçüm aracı sunmasıdır.

Anahtar Kelimeler

Siber ?nsani De?erler, i-de?er Ölçe?i, Dijital Etik, ?internet Ara?t?rmas?, Psikolojik Ölçek Geli?tirme, Siber Psikoloji, De?erler.

Yazarlar

Kerem K?l?cer, A.N. Çoklar, V. Özeke

Amaç

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin siber ortamda sergiledikleri davran??lara temel te?kil eden insani de?erleri sistematik ve bilimsel bir ?ekilde ölçmektir. Geleneksel de?er ölçeklerinin dijital ça??ın karma??k etkile?imlerini tam olarak yakalayamad??? varsay?m?ndan hareketle geli?tirilen bu araç, özellikle çevrimiçi ortamlarda **etik** kararlar?n ve normatif davran??lar?n de?erlendirilmesine odaklanm??tır. Ölçek, siber ortamdaki de?er odaklı davran??lar? (örneğin, bilgi payla??m?, gizlilik, siber zorbalık) ölçmeyi hedefler.

Ölçek, akademisyenlere ve uygulay?cılara, siber alanda de?er çat??malar?n, dijital vatanda?lık e?itimlerinin etkinli?ini ve teknolojik geli?melere kar?? bireylerin tutumlar?n? inceleme fırsatı sunmaktadır. Bu çal??ma, siber ortamda insani de?erlerin rolünü anlamada önemli bir katkıyı doldurmayı ve **siber etik** alan?ndaki ara?t?rmalara somut bir ölçüm aracı sağlamayı amaçlam??tır.

Yapı

i-değer Ölçeği, bireylerin siber uzaydaki etkileşimlerini ve etik kararların şekillendiren çeşitli boyutlardaki insani değerleri ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçek, siber ortamda ortaya çıkan yeni etik ikilemleri ve sosyal normları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu yapı, genellikle **saygı**, **sorumluluk**, **adalet** ve **güvenlik** gibi temel insani değerlerin dijital bağlamdaki yansımalarını içermektedir.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, bireylerin çevrimiçi faaliyetlerini düzenleyen içsel değer sistemlerini ifade eder. Bu, siber zorbalığa karşı tutumdan, kişisel verilerin gizliliğine verilen öneme kadar geniş bir yelpazede kendini gösterebilir. Ölçeğin alt boyutları, bu değerlerin siber alandaki farklı tezahürlerini ayrıştırmaya yardımcı olmakta ve araştırmacıların siber değerlerin spesifik yönlerini incelemesine olanak tanımaktadır.

Geçerlik

Siber İnsani Değerler Ölçeği'nin geliştirme çalışması, sağlam bir geçerlik sürecini içermiştir (Kılıç vd., 2017). Çalışmada, ölçeğin kuramsal yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla hem yapı geçerliği hem de içerik geçerliği yöntemleri kullanılmıştır. İçerik geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmış, maddelerin siber insani değer yapılarını temsil etme yeterliliği değerlendirilmiştir.

Yapı geçerliği analizleri için **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** ve **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** teknikleri uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin beklenen çok boyutlu yapıya destekleyen uygun uyum indeksleri ve faktör yükleri göstermiştir. Ölçek, siber ortama özgü değerleri ölçme konusunda yüksek düzeyde yapısal geçerlik kanıtları sunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, ölçek maddelerinin iç tutarlılığı ve zamana karşı kararlılığını değerlendirmeyi amaçlanmıştır. İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı olarak yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır.

Yapılan analizlerde, ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları elde edilmiştir. Bu bulgular, i-değer Ölçeği'nin ölçülen yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve dolayısıyla akademik araştırmalarda güvenle kullanılabilirliğini göstermektedir. Bu yüksek güvenirlik düzeyi, ölçeğin ölçüm hatasını minimize ettiğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Siber İnsani Değerler Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü belirlemek amacıyla Faktör Analizi

çal??malar? yürütülmü?tür. Geli?tirme a?amas?nda, ölçe?in temel bile?enlerini ortaya ç?karmak için K?l?cer ve arkada?lar? taraf?ndan Aç?mly?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA sonuçlar?, siber insani de?erler kavram?n?n alt?nda yatan birden fazla faktörün varl??n? ortaya koymu? ve bu faktörlerin teorik beklentilerle uyumlu oldu?u görülmü?tür.

Aç?mly?c? analizlerin ard?ndan, Do?ruly?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak elde edilen faktör yap?s?n?n farklı bir örneklem üzerinde do?rulanmas? sa?lanm??t?r. DFA, modelin kabul edilebilir düzeyde uyum indekslerine sahip oldu?unu ve kuramsal olarak öngörülen faktör yap?s?n?n ampirik verilerle desteklendi?ini göstermi?tir. Bu sa?lam faktör yap?s?, ölçe?in hem teorik hem de istatistiksel aç?dan geçerli oldu?unu kan?tlamaktadır.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Biçim: Likert tipi derecelendirme (Orijinal makalede detayl? bilgi mevcuttur).

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinal geli?tirme dili)

Popülasyon Grubu: Genel internet kullan?c?lar?, özellikle üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, siber ortamla aktif etkile?imde bulunan ve teknoloji kullan?m? konusunda deneyimli bireyler üzerinde uygulanm??t?r. Geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki yüksekö?renim ö?rencileri örneklemini üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Siber Etik, Dijital De?erler, ?nternet Kullan?m?, Psikometri, Yap? Geçerli?i, ?ç Tutarl?l?k, Güvenirlik, K?l?cer.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mly?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: kerem.kilicer@gop.edu.tr (Sorumlu Yazar: Kerem K?l?cer)

Yaz??ma Adresi: Gaziosmanpa?a Üniversitesi (Tokat, Türkiye) (Yaz??ma e-posta adresinden ç?kar?m yap?lm??t?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, **2017** y?I?nda yay?mlanan çal??ma ile geli?tirilm?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Sorumlu yazar Kerem K?I?cer ile kerem.kilicer@gop.edu.tr adresi üzerinden ileti?im kurulabilir.

Makale, *Internet Research* dergisinde yay?nlanm??tır ve telif haklar? **Emerald Publishing**'e aittir. Ölçe?in kullan?m? için herhangi bir ücret talep edilip edilmedi?i bilgisi, yazarlar veya yay?nc? ile teyit edilmelidir.

Kaynaklar

K?I?cer, K., Çoklar, A.N., Ozeke, V. (2017). Cyber Human Values Scale (i-value): The study of development, validity and reliability. *Internet Research*, 27(5), 1255-1274. DOI: <https://doi.org/10.1108/IntR-10-2016-0290>

Makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: emeraldinsight.com

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [siber-nsani-de?erler-olcegi-i-deger-olcegi-toad.pdf](#)

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i) Maddeleri

ÖNEML?: Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)'ne ait maddeler, bu akademik giri?in olu?turulmas?nda kullan?lan orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Ölçek maddelerine ve tam puanlama yönergelerine ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen akademik referans? (K?I?cer vd., 2017) inceleyiniz veya sorumlu yazar?n ileti?im bilgilerini kullan?nz.